

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ВЕГО «МАМА-86» КВІТЕНЬ 2007 — ЧЕРВЕНЬ 2008

Діяльність за основними тематичними напрямками

I. Реформа екологічної політики для сталого розвитку України

Керівник тематичного напрямку — Ганна Голубовська-Онисімова, Президент

Ціль 1: Громадське лобювання та контроль для інтеграції екологічної політики.

У звітному періоді ВЕГО «МАМА-86» в особі Президента очолювала **Громадську раду (ГР) при Міністерстві охорони навколишнього природного середовища України**. Головна мета діяльності Громадської ради — сприяти участі громадськості у процесах прийняття екологічно важливих рішень для надання міністерству висновків і рекомендацій НУО. Рада діє згідно з Положенням (нова редакція якого була розроблена під керівництвом ВЕГО «МАМА-86»), ухваленим міністерством у жовтні 2007 р.

Ця робота полягає в організації щомісячних зустрічей і головуванні на них, організації і проведенні прес-конференцій та інших заходів від імені цього органу, до складу котрого зараз входять 16 всеукраїнських екологічних НУО. Головування у ГР другий рік поспіль зміцнило позиції ВЕГО «МАМА-86» у спільноті НУО й серед урядовців. Серед головних здобутків за цей період слід зазначити наступні.

Під керівництвом ВЕГО «МАМА-86» НУО успішно завершили дворічну кампанію з визначення пріоритетів екологічної політики, однією з головних вимог якої була інтеграція екологічної політики. Результатом її стало прийняття Концепції національної екологічної політики, центральне місце в якій займає інтегроване управління охороною довкілля. Це — перша політика сучасного типу, ухвалена в нашій країні з часів прийняття у 1993 році Плану дій з охорони навколишнього середовища (ПДОНС) для Східної та Центральної Європи..

ГР успішно провела шестимісячну всеукраїнську кампанію за виключення висновків оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) із переліку конфіденційної інформації, куди вони були включені з 2004 року всупереч чинному законодавству.

ВЕГО «МАМА-86» ініціювала і провела спільні засідання ГР з іншими міністерствами, найбільш визначними з яких були засідання у червні 2007 р. з ГР при Державному комітеті ядерного регулювання і два засідання з ГР при Міністерстві палива та енергетики у квітні 2007 р. і квітні 2008 р. Останнє засідання проводилося у формі громадських слухань, ініційованих ГР і організованих Комітетом Верховної Ради України з питань ПЕК, ядерної політики та ядерної безпеки, вперше в історії українського парламентаризму. Усі три засідання були присвячені екологічній та енергетичній політиці, з особливим наголосом на дефіцит води в Україні у світлі плану уряду щодо будівництва 22 нових ядерних реакторів. У результаті більше 100 учасників, включаючи вищих урядовців, міністрів та народних депутатів, розділили занепокоєння НУО проблемою незабезпеченості України водними ресурсами, що робить неможливим

водозабезпечення атомних реакторів, спорудження яких в Україні заплановане в «Енергетичній стратегії до 2030 року». З лютого 2008 року ВЕГО «МАМА-86» задіяна в якості експерта в розробці проекту Національної екологічної стратегії та ПДОНС.

Безпосередніми бенефіціарами роботи щодо головування у ГР були 15 керівників всеукраїнських НУО — членів ГР, які отримали навички щодо професійних стандартів координації, обміну інформацією та звітності у спільній роботі. Оскільки імідж ГР покращився, а співробітництво ГР з іншими українськими НУО зміцнилося, то вигоду отримала вся спільнота екологічних НУО, активне ядро яких утворюють до 200 лідерів НУО.

Ціль 2: Просування екологічно дружнього способу життя у середовищі громадян.

Сприяння вибору для споживання товарів і продуктів харчування, безпечних для здоров'я людей і навколишнього середовища, є одним із засобів, визначених для досягнення цієї цілі.

Зокрема цій темі було присвячене традиційне для організації святкування Всесвітнього Дня Землі у квітні 2007 року. Виставку екологічних громадських організацій та екологічно орієнтованого бізнесу «Стале споживання проти змін клімату» на вул. Хрещатик у Києві відвідали близько 5 тис. киян та гостей столиці.

Найбільш значущою подією в рамках реалізації цієї цілі став автобусний тур, що пройшов у 7 містах і містечках України (Харків, Київ, Ніжин, Нова Каховка, Одеса, Татарбунари, Яремче) з метою інтерактивного інформування українських громадян про принципи сталого споживання, позитивну практику, ризики, які несуть окремі товари і продукти харчування у повсякденному житті зацікавлених сторін (липень 2007 р.).

Цей проект підвищив поінформованість громадян щодо сталого і екологічно дружнього споживання. За результатами проведеного опитування, 92% відвідувачів підтвердили необхідність знань, представлених у ході проекту, в їхньому житті, а 90% дотримуватимуться рекомендацій проекту щодо екологічно дружнього способу життя.

На інтерактивній виставці, представленій у ході автобусного туру, серед зацікавлених сторін було розповсюджено 1500 примірників посібників і 3500 примірників кишенькових довідників, проведено 300 екскурсій. 92% відвідувачів виставки залишили позитивні відгуки про виставку та про її вплив на зміну способу життя на більш сталий. Близько 50 місцевих і національних ЗМІ опублікували або передали інформацію про заходи, пов'язані з автобусним туром, і про безпеку побутової хімії для здоров'я людей і навколишнього середовища. 72 урядові представники місцевого і національного рівнів відвідали виставку та співпрацювали у підготовці та представленні інтерактивної виставки у 6 містах. *Понад 10 тисяч людей (прямих бенефіціарів)* отримали інформацію про принципи сталого споживання, безпечного для них і навколишнього середовища. Всього протягом цього туру інформацію про побутову хімію та її безпечність для людини й навколишнього середовища отримали близько 250 тис. людей. Якщо врахувати додаткові інтерв'ю після автобусного туру, передані кількома національними каналами, то *кількість непрямих бенефіціарів сягнула 2 млн. осіб.* Проект фінансувало Шведське товариство охорони природи, крім того, спонсорами в Яремче виступили місцеві підприємства.

Ціль 3: Підвищення потенціалу для виконання Україною своєї ролі в профільних міжнародних процесах: Комісія зі сталого розвитку ООН, Марракешський процес, Довкілля для Європи тощо.

2007 року «МАМА-86» спільно з St. James's Research (UK), «ЕкоСогласие» (Росія) та Грузинською екологічною лігою ініціювала проект «Выяснение национального и

субрегіонального прогресса в разработке политики УПП в Западных (Беларусь, Молдова, Россия, Украина) и Южно-кавказских (Армения, Азербайджан, Грузия) стран ВЕКЦА», спрямований на підвищення ефективності політики країн регіону щодо сталого виробництва та споживання та її гармонізацію з міжнародними процесами. [Триденне обговорення проходило паралельно в Києві та Тбілісі](#). В основу обговорення лягли огляди (моментальні знімки), підготовлені експертами НУО. У третій день пройшла відео-конференція між Києвом, Тбілісі та з підключенням Лондона. Копенгагена, Женеви та Амстердама. Цей формат дозволив уникнути авіаперельотів (що актуально, з огляду на зміни клімату) і водночас залучити усі зацікавлені сторони. Цей зразок сталого, ефективного та економічного заходу взяли на озброєння ЮНЕП та Європейське агентство з охорони довкілля. Попередній аналіз оглядів а також результати обговорення на семінарах були презентовані на 6-ій Конференції міністрів «Довкілля для Європи» в Белграді (2007 р.), а сам [огляд](#) виданий 2008 року. Він став одним з основних інформаційних джерел для спеціального огляду ЮНЕП, підготовленого до Регіональної зустрічі ЄЕК ООН з впровадження Йоганнесбурзького плану Всесвітнього самміту зі сталого розвитку.

У квітні 2008 р. «МАМА-86» опублікувала огляд СВС за фінансової підтримки Шведського товариства охорони природи (SSNC). Головною відмінністю цього дослідження від інших є те, що воно побудоване на думках національних експертів неурядових організацій (НУО), що дозволяє отримати реальний опис на основі поглядів інсайдерів, які можуть відрізнитися від офіційних поглядів, проголошених національними урядами та міжнародними організаціями.

У травні 2008 року «МАМА-86» ініціювала створення Всеукраїнської неформальної робочої групи НУО у складі експертів, що займаються питаннями реалізації Організаційної конвенції. Її метою було узгодження позиції перед 3-ою зустріччю Сторін Конвенції, а основним пунктом обговорення — питання необхідності запровадження жорстких санкцій за невиконання Україною положень Конвенції. Обрана стратегія призвела до зміни неефективного Національного координатора іншою людиною, що значно поліпшило діалог. Президент ВЕГО «МАМА-86» згодом узяла участь у 3-й нараді Сторін Конвенції (11–13 червня, Рига, Латвія), а після повернення провела ряд заходів із зв'язків з громадськістю та прес-конференцію для висвітлення проблем щодо недотримання Україною та Міністерством охорони навколишнього природного середовища положень Конвенції.

ВЕГО «МАМА-86» узяла активну участь у 6-й конференції міністрів «Довкілля для Європи». Урядовій делегації було надано експертну підтримку (зокрема при підготовці текстів виступів Глави делегації з вибраних питань). Ми надали матеріали для позиції «ЕКО-Форуму» з питань СВС. Президент ВЕГО «МАМА-86» очолювала роботу Європейського «ЕКО-Форуму» з питання майбутнього процесу «Довкілля для Європи», кілька разів виступивши на пленарному засіданні. Оскільки міністри вирішили реформувати процес «Довкілля для Європи» з метою підвищення його ефективності, то «ЕКО-Форум» створив нову Тематичну групу з питання майбутнього цього процесу, яку очолила ВЕГО «МАМА-86». Ми добровільно взяли на себе відповідальність за підготовку та представлення позиції «ЕКО-Форуму» на переговорах країн ЄЕК ООН щодо структури та засобів проведення вищезазначеної реформи. Приклади цієї роботи можна знайти за адресою <http://www.eco-forum.org/documents/ExecSummaryQuesEng-March08.doc>. З 2001 року ВЕГО «МАМА-86» головує ще в одній Тематичній групі — з водної тематики.

ВЕГО «МАМА-86» є тренером АНПЕД для НУО з питань КСР ООН. У звітному періоді ми переклали з англійської мови російською посібник для участі НУО в КСР (квітень

2007 р.). У травні 2007 року ми брали активну участь у консультаціях із питань КСР ООН у Нью-Йорку (КСР-15), зокрема в роботі основних груп із питань жінок і НУО, з метою проведення дебатів і ухвалення рішень із питань енергетики, зміни клімату, забруднення повітря і промислового розвитку в рамках року вироблення політики. Стаття за результатами семінару щодо СВС і національними експертними матеріалами, підготовленими за методикою «моментальних знімків», була опублікована у щоденній газеті НУО “Taken daily” під час КСР ООН в Нью-Йорку.

Прямі бенефіціари	12 636 осіб	(63% жінки, 37% чоловіки)
Непрямі бенефіціари	5 000 245 осіб	(60% жінки, 40% чоловіки)

II. Розширення доступу громадян до безпечної питної води та санітарії

Керівник тематичного напрямку — Ганна Цветкова, координатор

Ціль 1: Моніторинг та громадське лобювання профільної політики та законодавства

ВЕГО «МАМА-86» — активний член Громадської ради при Міністерстві з питань житлово-комунального господарства України, один з її представників є заступником голови Громадської ради при Державному комітеті України по водному господарству. У звітному періоді ВЕГО «МАМА-86» брала активну участь в обговоренні нового закону про реформування житлово-комунального господарства України, наголошуючи на необхідності гарантій забезпечення сільської місцевості безпечною питною водою.

Концепція екосанітарії неодноразово демонструвалася урядовим органам як одне з рішень проблеми доступної та безпечної санітарії. Таким чином, урядовим органам відома ця концепція, і при підготовці нових актів законодавства щодо обробки стоків вони готові включати у розгляд альтернативні та менш дорогі системи.

Основні заходи в рамках цього напрямку:

Перша регіональна конференція Жіночого водного партнерства «Партнерства за досягнення Цілей розвитку тисячоліття щодо води й санітарії в регіоні СЕКЦА» (4—6 листопада 2007 р., Київ), у співпраці та за фінансової підтримки Жіночого водного партнерства та організації «Жінки Європи за спільне майбутнє». До конференції ВЕГО «МАМА-86» провела дослідження конкретних ситуацій щодо місцевих проблем водопостачання й санітарії у регіонах України. У результаті обговорення питання «Безпечна вода дітям України» було обрано головним пріоритетом діяльності «МАМА-86» у галузі води та санітарії у співробітництві з Жіночим водним партнерством. Крім того, в роботі конференції та дискусіях узяли участь представники Міністерства з питань житлово-комунального господарства України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, Державного комітету України по водному господарству.

Наукова конференція до Всесвітнього дня води, що була організована Державним комітетом України по водному господарству, на якій ВЕГО «МАМА-86» презентувала книгу «Стала санітарія у країнах Центральної та Східної Європи — задоволення потреб малих і середніх населених пунктів». «МАМА-86» написала статтю в розділі 4 та переклала цю книгу українською мовою.

Заходи ВЕГО «МАМА-86» до Всесвітнього дня води в Україні були присвячені якості питної води та санітарним умовам, з акцентом на дітей та формування позитивної громадської думки щодо екосанітарії.

Святкування Дня Дунаю, в ході якого мешканці Придунав'я за активної участі «МАМА-86» урочисто відсвяткували цей день і водночас привернули увагу до проблем із водою в цьому регіоні.

Ціль 2: Створення моделей сталого водопостачання та каналізації для незаможних

У рамках проекту «Безпечна питна вода дітям с. Гожули, Україна», який фінансувала організація А4А-NVR, за координації ВЕГО «МАМА-86» було зроблено нову свердловину та встановлено фільтр для школи та дитсадка у с. Гожули Чернігівської області. Завдяки будівництву та введенню в експлуатацію цього обладнання 210 дітей та 30 працівників отримали доступ до безпечної питної води. Слід зазначити, що зараз у деяких регіонах України (наприклад, у Донецькій області), де становище з якістю питної води критичне, розроблені місцеві програми щодо встановлення обладнання для очищення місцевої води для шкіл і дитсадків.

У листопаді 2007 року розпочався проект «Безпечна санітарія, здоров'я та гідність» і проект «Мобілізація громад та дії на місцях з впровадження безпечної санітарії задля безпечної води та сталого розвитку сільських та приміських територій України», що доповнює його. Проект «Безпечна санітарія, здоров'я та гідність» передбачає облаштування сухих туалетів із роздільним збором сечі, систем очистки стічних вод і компостування органічних побутових відходів у школах і приватних домогосподарствах у 10 регіонах України (Київ, Севастополь, Феодосія, Яремче, Тернопіль, Миколаїв, Ніжин, Артемівськ, Нова Каховка, Полтава). Проект продемонструє сталі та доступні рішення для покращення санітарних умов у домогосподарствах і школах, а також екосанітарну технологію утилізації поживних речовин.

З початку проекту сухі туалети для двох шкіл знаходяться на стадії розробки технічної документації (Ніжин, Нова Каховка), облаштовано 10 сухих туалетів і 1 сухий туалет для церкви (Київ, Ніжин, Нова Каховка, Яремче, Феодосія, Артемівськ, Севастополь, Миколаїв). Загалом на даний час для 811 користувачів покращилися санітарні умови.

Ціль 3: Картографування якості питної води в різних регіонах

Для того щоб мати чітку інформацію про забруднення поверхні та ґрунту в регіонах діяльності ВЕГО «МАМА-86», у Ніжинському районі були проведені гідрогеологічні дослідження. У результаті досліджень були виявлені деякі точкові та дифузні джерела забруднення, як то тваринницькі ферми, звалища твердих відходів і місця зберігання шкідливих хімічних речовин. Громадянам були надані рекомендації щодо безпечного водопостачання; разом із місцевими органами влади були складені та оприлюднені плани водної безпеки.

Заходи ВЕГО «МАМА-86» у рамках Всесвітнього дня води були присвячені також очищенню берегів рік, будівництву свердловин, очищенню джерел води, що привернуло увагу громадськості до якості води у ріках і свердловинах, а також до її залежності від стану навколишнього середовища. Такі заходи були проведені у Новій Каховці, Севастополі, Миколаєві.

У звітному періоді ВЕГО «МАМА-86» провела моніторинг свердловин на предмет забруднення нітратами у 6 регіонах (Яремче, Артемівськ, Миколаїв, Севастополь, Ніжин, Київ). Планується, що будуть складені та розповсюджені серед громадян карти розташування забруднених і безпечних свердловин у цих регіонах.

У рамках цього проекту місцеве населення, органи влади та школи будуть залучені до розроблення планів водної безпеки. Із школярами проводитиметься просвітницька робота щодо взаємозв'язку між безпечною санітарією, захистом води, гігієною та здоров'ям, і вони активно контролюватимуть якість питної води на нітрати (головний показник забруднення води відходами життєдіяльності людей та тварин і добривами).

Забезпечений вплив:

У рамках вищезгаданих заходів думка громадськості й влади та їхнє ставлення до екологічно безпечних технологій у галузі санітарії та безпечного питного водопостачання зрушили у позитивному та конструктивному напрямі. Більше людей тепер усвідомлюють рівень своїх житлових умов і бажають змінити його.

Прямі бенефіціари	25 000 осіб	(60% жінки; 40% чоловіки)
Непрямі бенефіціари	1 104 900 осіб	(64% жінки; 36% чоловіки)

III. Зниження ризику впливу хімічних речовин на здоров'я людей та навколишнє середовище

Керівник тематичного напрямку — Ольга Цигульова, голова «МАМА-86-Харків»

Ціль 1: Вдосконалення національної політики та законодавства щодо хімічних речовин та відходів

Проект «Азбест — підвищення поінформованості у Східній Європі задля підтримки Роттердамської конвенції» був розпочатий у квітні 2008 року в Україні («МАМА-86»), Росії («Еко-Акорд») та Казахстані («Грінвімен») за підтримки VROM та WECF (Нідерланди).

Мета проекту — забезпечити у країнах СЕКЦА обізнаність щодо небезпеки застосування азбесту для здоров'я, отримати громадську та політичну підтримку національних і міжнародних екологічних конвенцій, зокрема Роттердамської конвенції та міжнародних екологічних конвенцій у цілому, в трьох ключових країнах СЕКЦА — Україні, Росії та Казахстані.

ВЕГО «МАМА-86» підготувала дослідження щодо запасів азбесту в Україні та популярний інформаційний листок. Крім того, «МАМА-86» підготувала дослідження з проблем важких металів (ртуті, свинцю та кадмію) в Україні (87 сторінок) у рамках діяльності щодо значних глобальних хімічних забруднювачів для вдосконалення політики та законодавства стосовно важких металів в Україні.

Ціль 2: Скорочення гострих ризиків від токсичних хімічних речовин, непридатних пестицидів (НП) та муніципальних відходів.

Проблема стійких органічних забруднювачів (СОЗ) є дуже нагальною для України, що обумовлено, головним чином, сільськогосподарським виробництвом і застосуванням пестицидів. За результатами інвентаризації непридатних/заборонених пестицидів і промислових відходів, серед СОЗ, які знаходилися в Україні станом на 31 січня 2006 року, було 202 376,6 т заборонених або непридатних пестицидів, 16 964,8 т невизначених

пестицидів і 2021,2 т із списку СОЗ. Крім того, в Україні знаходиться 11 088 т промислових відходів із списку СОЗ (а саме гексахлорбензол (ГХБ)).

Щоб сприяти проведенню інформаційної кампанії з НП в Україні, у жовтні 2007 року було видано та розповсюджено матеріали круглого столу «Роль освіти, просвітницьких кампаній та інформації у вирішенні проблеми небезпечних відходів і НП в Україні» (154 сторінки, 300 примірників).

2—6 грудня 2007 р. За участі ВЕГО «МАМА-86», «Екологічна група ФРІ» (Білорусь), «Еко-Аккорд» (Росія) відбувся семінар-тренінг для НУО «The ChemSec College», організований «Міжнародним хімічним секретаріатом» (ChemSec).

Мета семінару полягала у тому, щоб надати представникам НУО з України, Білорусі, Росії та Швеції можливість поділитися досвідом, поглибити свої знання у галузі безпеки хімічних речовин, зміцнити свій потенціал для роботи задля створення нетоксичного довкілля. Семінар був побудований на попередніх проектах і дослідженнях, проведених у кожній з вищезазначених країн, і зосереджений на національному регулюванні щодо хімікатів відповідно до SAICM (міжнародної політичної основи; скорочення від «Стратегічний підхід до міжнародного регулювання хімічних речовин») та REACH (нового законодавства ЄС; скорочення від «Реєстрація, оцінка, санкціонування і обмеження застосування хімічних речовин»).

Усі виступи під час семінару наведені (російською та англійською мовами) на сайті www.chemsec.org

У травні 2008 року розпочався Проект «Зниження гострих ризиків від непридатних пестицидів в Україні», що фінансується програмою MATRA і впроваджується у партнерстві з організацією Milieukontakt; термін його впровадження — 30 місяців. Його виконання дасть змогу здійснити пілотний проект з інвентаризації та перезатарювання не менше ніж 100 т непридатних пестицидів в Бородянському та Макарівському районах з метою їх тимчасового зберігання на централізованому обладнаному складі з урахуванням міжнародного досвіду. Ми також проведемо широку інформаційну кампанію з питань безпечного поводження з непридатними пестицидами в Бородянському та Макарівському районах, а також на національному рівні.

Ціль 3: Накопичення знань та досвіду щодо технологій безпечного поводження з небезпечними (токсичними) відходами.

Нетоксичне майбутнє: альтернативні спалюванню технології поводження з відходами — ці питання знаходяться у фокусі спільного проекту «Нетоксична Європа-2», який був розпочатий у жовтні 2006 р. в Україні («МАМА-86»), Білорусі («Екологічна група ФРІ») та Росії («Еко-Аккорд») за підтримки «Міжнародного хімічного секретаріату» (Швеція).

Проект спрямований на розробку бази даних про альтернативні спалюванню технології поводження з відходами. База даних містить технології нейтралізації та утилізації відходів виробництва і споживання, технології видалення стійких органічних забруднювачів (СОЗ), а також методи дезінфекції, видалення і обробки медичних відходів.

Досвідчені фахівці з України, Росії, Чехії та Білорусі надали свої зауваження щодо конкретних технологій та сформували спільну позицію щодо бази даних про альтернативні спалюванню технології поводження з відходами, оцінили її значення для вирішення проблем належного і безпечного поводження з відходами, для підготовки спеціалістів у галузі охорони навколишнього середовища, для підвищення рівня обізнаності громадськості та для професійної підтримки прийняття рішень у галузі охорони навколишнього середовища.

Така база даних російською мовою розробляється вперше. Розробникам бази даних удалося зібрати інформацію про більш ніж 70 сучасних технологій поводження з

відходами. База даних про альтернативні спалюванню технології поводження з відходами розміщена на спеціально розробленому веб-сайті: <http://www.noburntech.info>.

Крім того, підготовлені 200 примірників бази даних на компакт-диску.

Ольга Цигульова, керівник тематичного напрямку, взяла участь у 9-му Міжнародному форумі з ГХГ та пестицидів для країн Центральної та Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії (Кишинів, Республіка Молдова, 20–22 вересня 2007 р.), де представила вищезгадану базу даних. Її виступ наведений на веб-сайтах www.ihpa.info; www.moldovapops.md.

Прямі бенефіціари	1500 осіб	(60% жінки; 40% чоловіки)
Непрямі бенефіціари	50 000 осіб	(50% жінки; 50% чоловіки)

Зведені результати роботи за основними напрямками діяльності

Цілі	Короткострокові результати	Довгострокові результати
Напрямок I. Реформа екологічної політики для сталого розвитку України		
Ціль 1: Громадське лобювання та контроль для інтеграції екологічної політики.	<p>Проведено 11 щомісячних засідань, 2 круглих столи та 4 прес-конференції Громадської ради при Міністерстві охорони навколишнього природного середовища.</p> <p>Прийнято Концепцію національної екологічної політики, до неї було підготовлено численні коментарі та пропозиції.</p> <p>Розпочато розробку нової Національної екологічної стратегії.</p> <p>Висновки ОВНС виключено з переліку конфіденційної інформації.</p>	<p>Впроваджені у практику нові стандарти комунікації, координації та звітності у ГР.</p> <p>Значно покращилася репутація ГР та імідж ВЕГО «МАМА-86», зокрема серед працівників Секретаріату Кабінету Міністрів України.</p> <p>Інтеграція екологічної політики стала основою нової національної екологічної політики.</p> <p>Громадськість має ширший доступ до інформації щодо ОВНС, починаючи з самого раннього етапу.</p>
Ціль 2: Просування екологічно дружнього способу життя у середовищі громадян.	<p>Виставка з принципів сталого споживання презентована у 7 містах України; серед груп зацікавлених сторін розповсюджено 1500 примірників посібників і 3500 примірників кишенькових довідників; проведено 300 екскурсій. 92% відвідувачів виставки залишили позитивні відгуки про виставку та про її вплив на зміну способу життя на більш сталий. Близько 50 місцевих і національних ЗМІ</p>	<p>Формування екологічно свідомої української громадськості, здатної робити вибір, безпечний для здоров'я людей і навколишнього середовища.</p>

	опублікували або передали інформацію про ці заходи. У результаті на всеукраїнському рівні утворилася група екологічно обізнаних людей.	
Ціль 3: Підвищення потенціалу для виконання Україною своєї ролі в профільних міжнародних процесах: Комісія зі сталого розвитку ООН, Марракешський процес, Довкілля для Європи тощо.	17–19 квітня 2007 р. у Києві та Тбілісі було одночасно проведено семінар і міжнародний телеміст Київ-Тбілісі-Лондон-Копенгаген-Женева-Амстердам, присвячений обговоренню регіональних питань СВС у регіоні СЕКЦА. Попередні висновки були представлені на 6-й Всеєвропейській конференції міністрів «Довкілля для Європи» у Белграді. Опубліковано Огляд СВС накладом 1000 примірників російською мовою та 600 примірників — англійською. Сформульовано та представлено на 6-й Всеєвропейській конференції міністрів «Довкілля для Європи» у Белграді позицію щодо майбутнього процесу «Довкілля для Європи». Координатор із питань Організації конвенції замінений більш професійним спеціалістом.	Підвищено рівень знань і поінформованості широкою міжнародною громадськістю, НУО та спеціалістів щодо специфіки впровадження політики СВС у Вірменії, Азербайджані, Білорусі, Грузії, Молдові, Росії та Україні. Європейський «ЕКО-Форум» вплинув на текст Заяви міністрів у частині, що стосується реформування процесу «Довкілля для Європи». Зросла ймовірність того, що Україна не отримає попередження як передостанню санкцію за невиконання положень Конвенції.
Напрямок II. Розширення доступу громадян до безпечної питної води та санітарії		
Ціль 1: Моніторинг та громадське лобювання профільної політики та законодавства	Пропозиції до проекту закону про реформування житлового-комунального господарства України розроблені та передані органам влади. Перша регіональна конференція Жіночого водного партнерства «Партнерство за досягнення Цілей розвитку тисячоліття щодо води й санітарії в регіоні СЕКЦА». Презентація книги <i>«Стала санітарія у країнах Центральної та Східної Європи — задоволення потреб малих і середніх населених пунктів»</i> на Науковій конференції до Всесвітнього дня води, що була організована Державним комітетом України по водному господарству. Семінар «Вода, санітарія та гігієна	Концепція екосанітарії стала більш помітною у підході урядових органів до розроблення нового законодавства у галузі забезпечення населення водою та санітарними послугами. Увагу урядових органів привернуто до вирішення проблем із питною водою та санітарією у сільських районах України. Громада мобілізована, підвищено рівень обізнаності громадськості щодо якості води та її впливу на здоров'я.

	<p>для всіх: проблеми та шляхи розв'язання проблем у водопостачанні та очищенні стоків у сільських районах України» на II Водному форумі «АКВА Україна Донецьк-2008». Виставковий стенд із екосанітарії, води та здоров'я на II Водному форумі «АКВА Україна Донецьк-2008».</p> <p>Заходи ВЕГО «МАМА-86» до Всесвітнього дня води в Україні, присвячені якості питної води та санітарним умовам, Міжнародний рік санітарії — 2008.</p>	
<p>Ціль 2: Створення моделей сталого водопостачання та каналізації для незможних</p>	<p>Контроль свердловин і карта забруднення свердловин нітратами у с. Гожули.</p> <p>8 шкіл у 5 регіонах (по 1 у Яремче, Артемівську та Миколаєві, 2 — у Севастополі, 3 — у Ніжині) працюють над питанням контролю свердловин/джерел на предмет забруднення нітратами.</p> <p>Облаштовані нова свердловина і фільтр-очисник місцевої води для школи та дитсадка у с. Гожули для 210 дітей та 30 працівників.</p> <p>Побудовані 10 СТ для 10 домогосподарств (36 користувачів) та 1 СТ для церкви (775 користувачів) у Києві, Ніжині, Новій Каховці, Яремче, Феодосії, Артемівську, Севастополі, Миколаєві.</p> <p>Готується технічна документація та контракт з усіма відповідальними суб'єктами, зацікавленими в будівництві СТ у 2 школах у Ніжині та Новій Каховці.</p>	<p>Громадянам надається підтримка у вирішенні проблем із питною водою на місцевому рівні, громадськість залучена до вирішення цих проблем.</p> <p>У незможних громадах покращені житлові умови.</p> <p>Підтримана готовність людей змінити свої житлові умови щодо водопостачання і санітарії.</p> <p>Гідність людей підвищена.</p> <p>Покращена якість ґрунтових вод.</p>
<p>Ціль 3: Картографування якості питної води в різних регіонах</p>	<p>Проведений моніторинг санітарного стану р. Дніпро і Північнокримського каналу на території місцевої влади Нової Каховки.</p> <p>ВЕГО «МАМА-86» проведено очищення річкових берегів від сміття в рамках заходів до Всесвітнього дня води у</p>	<p>Підвищено рівень обізнаності громадськості щодо якості води та її взаємозалежності з навколишнім середовищем.</p> <p>Покращено якість води і, отже, житлові умови населення.</p>

	Севастополі та Новій Каховці. Будівництво оболонки свердловини та робота з брукування дорожньої смуги через болото до джерела, очищення джерела та території навколо нього від сміття у Миколаївській області.	
Напрямок III. Зниження ризику впливу хімічних речовин на здоров'я людей та навколишнє середовище		
Ціль 1. Вдосконалення національної політики та законодавства щодо хімічних речовин та відходів.	Дослідження щодо запасів азбесту в Україні (47 стор.). Популярний інформаційний листок про хризотил-азбест (12 стор.). Дослідження з проблем важких металів (ртуті, свинцю та кадмію) в Україні (87 стор.).	Вдосконалені політика й законодавство з відповідних тем в Україні.
Ціль 2. Скорочення гострих ризиків від токсичних хімічних речовин, непридатних пестицидів (НП) та муніципальних відходів.	10 інформаційних запитів до органів влади з питань НП. Розслідування щодо пересувної установки для спалювання НП у Полтавській області. Матеріали круглого столу «Роль освіти, просвітницьких кампаній та інформації у вирішенні проблеми небезпечних відходів і НП в Україні» (154 стор.), 300 примірників. Співорганізатор «ChemSec College», семінару-тренінгу для НУО (2-6 грудня 2007 р.).	Стратегія Уряду з визначеними пріоритетами щодо знищення НП виключає можливість спалювання в Україні, особливо у пересувних установках. Поінформованість громадськості щодо питань НП. Створення навчальних програм і спеціальностей в українських вузах з питань хімічної безпеки.
Ціль 3. Накопичення знань та досвіду щодо технологій безпечного поводження з небезпечними відходами	База даних про альтернативні спалюванню технології поводження з відходами, в якій накопичено понад 70 сучасних технологій поводження з відходами. База даних розміщена на спеціально розробленому веб-сайті: http://www.noburntech.info . 200 примірників бази даних на КД. Представлення бази даних на 9-му Міжнародному форумі з ГХГ та пестицидів для країн Центральної та Східної Європи, Кавказу та Центральної	Експертна інформація про альтернативні спалюванню технології поводження з відходами розповсюджена і знаходиться у вільному доступі для всіх зацікавлених сторін.

	Азії (Кишинів, Республіка Молдова, 20-22 вересня 2007 р.). Виступ розміщено на сайтах www.ihpa.info ; www.moldovapops.md	
--	---	--

Основні послуги

1. Підвищення рівня поінформованості громадськості, освіта, надання екологічної інформації

Підвищення рівня поінформованості — це інструмент, який також може бути запропонований для застосування третім сторонам у рамках наших цілей та задач. Успіх у підвищенні рівня поінформованості визначається як результат дії ланцюга «поінформованість — розуміння — почуття відповідальності — участь у прийнятті рішень — практика». Багато в чому діяльність місцевих груп ВЕГО «МАМА-86», котру вони ведуть поза централізованої координації, спрямована на підвищення рівня поінформованості з питань охорони довкілля.

Наприклад, за звітний період «МАМА-86-Яремче» провела понад 10 тематичних семінарів і 5 конкурсів серед школярів на теми екосанітарії, збереження лісів, захисту первоцвітів, вивчення птахів тощо. «МАМА-86-Миколаїв» висадила більше 4 гектарів лісів, провела 3 семінари та здійснила вуличні заходи до Дня Землі. «МАМА-86-Харків» провела круглий стіл з питання ролі освіти, підвищення рівня обізнаності та інформування у вирішенні проблеми небезпечних відходів і непридатних пестицидів в Україні, а також підготувала публікацію про результати круглого столу. «МАМА-86-Каховка» очистила береги Дніпра й 12 джерел від пластмасового сміття й відходів. Усі групи випустили та розповсюдили значну кількість публікацій на різні теми. Практично всі місцеві осередки також почали активніше працювати з засобами масової інформації, що є важливим інструментом розповсюдження інформації.

Веб-сайт «МАМА-86» характеризується позитивною динамікою відвідувань, кількість яких за звітний період зросла з 3 до 6 тисяч. Трьома найбільш популярними публікаціями є наступні: 1) Громадське лобювання першочергових рішень влади для підвищення ефективності екологічної політики, 2) Огляд політики та законодавства щодо поводження з хімічними речовинами в Україні (2007); 3) Енергетика і сталий розвиток (2007); 3) Природокористування і управління природними ресурсами в Україні: проблеми та напрямки розв'язання (2003).

На даний момент головним постійним інструментом надання інформації, крім веб-сайту, є служба «Екотелефон». За звітний період отримані наступні результати:

Статистичні дані про використання гарячої лінії «Екотелефон»

Табл. 1. Інформація про абонентів гарячої лінії

№	Офіси ВЕГО «МАМА-86»	Кількість абонентів	Кількість відповідей	Кількість жінок, які дзвонили (% від загальної кількості)
1.	Київ	1 010	8 689	79%
2.	Яремче	386	840	76%
3.	Севастополь	320	868	75%
4.	Одеса	292	986	70%

5.	Харків	682	2 056	72%
6.	Ніжин	186	640	72%
7.	Артемівськ	302	956	75%
8.	Татарбунари	228	662	66%
9.	Полтава	252	758	78%
10.	Феодосія	684	2 048	74%
11.	Тернопіль (e-mail, a/c)	25	80	88%
	Усього:	4 367	18 583	75% у середньому

Табл. 2. Інформація про теми запитань (у відсотках)

№	Теми запитань	% від загальної кількості
1	Якість навколишнього середовища (вода; ґрунти; повітря), зокрема запитання про негативний вплив екологічних факторів на здоров'я (найчастіше — запитання про якість і безпечність питної води)	51
2	Якість продуктів харчування, в тому числі ГМО, органічна їжа.	15
	Безпечність продуктів дитячого харчування	9
3	Проблема відходів (розділення, переміщення центру прийому відходів).	6
4	Здоровий спосіб життя (профілактика захворювань).	5
5	Якість і безпечність поширених побутових хімікатів, гігієнічних виробів і косметики	5
6	Енергозбереження	4
7	Недотримання екологічного законодавства	2
8	Проблема непридатних пестицидів	3
	Майже 70% (усіх запитань) були пов'язані з тематикою сталого розвитку	

2. Організація консультацій з громадськістю та громадських слухань

У 1999 році ВЕГО «МАМА-86» була ініціатором і координатором перших в Україні консультацій з громадськістю щодо Національного плану дій з навколишнього середовища і здоров'я. З того часу ми виконуємо таку організаційну роль на професійній основі. З 2004 року, згідно зі спеціальною постановою Кабінету Міністрів, консультації з громадськістю щодо запланованих рішень є обов'язковими для посадовців різних рівнів. ВЕГО «МАМА-86» змістовно застосовує свою кваліфікацію та досвід для обслуговування робіт цього типу.

За звітний період кожним місцевим осередком було організовано принаймні одну консультацію з громадськістю або громадські слухання з різних питань, як було заплановано у стратегічному плані діяльності організації. «МАМА-86-Артемівськ» головує у комітеті з житлових питань Громадської ради при мері міста. «МАМА-86-Севастополь» головує у громадському комітеті з питань муніципальних відходів. «МАМА-86-Миколаїв» очолює Громадську раду при муніципалітеті. «МАМА-86-Яремче» створила громадські ради у двох селах для вирішення соціально-економічних проблем місцевих громад. Усі місцеві відділення є членами громадських рад різних рівнів.

3. Адвокація

Деякі групи ВЕГО «МАМА-86» активно захищають права місцевих громад на чисте та безпечне довкілля, які передбачені статтею 50 Конституції. Наприклад, «МАМА-86-Феодосія» постійно організовує акції протесту проти тих будівельних робіт, які

порушують законодавство й право місцевого населення на відпочинок і доступ до природних зон громадського користування. «МАМА-86-Ніжин» виграла судову справу від імені місцевої громади проти рішення місцевої ради про будівництво екологічно небезпечного заводу з пакування добрив.. «МАМА-86» у минулому брала участь в інших судових розглядах і вважає, що цей інструмент слід використовувати активніше.

Витрати організації за звітний період
Квітень, 2007 — березень, 2008

Витрати на тематичну діяльність	1 257 887 грн.	89,4%
Адміністративні витрати	148 580 грн.	10,6 %
Всього	1 406 467 грн.	100,00 %

Загальна кількість прямих і непрямих бенефіціарів діяльності
ВЕГО «МАМА-86»

Прямі бенефіціари	43503	(68% — жінки; 32% — чоловіки)
Непрямі бенефіціари	6155145	(58% — жінки; 42% — чоловіки)